

kerndoelen basisonderwijs 2006

Bart Voorzanger

Eigenlijk zou elke onderwijzer en onderwijzeres de Kerndoelen van het Basisonderwijs uit het hoofd moeten kennen. Dáárin immers ligt vast wat je je leerlingen leren moet, en het zou niet best zijn als onderwijsgeevenden dat niet wisten. De werkelijkheid is anders. Er zijn maar weinig basisschooldocenten die die Kerndoelen gelezen hebben, en ze hebben nog gelijk ook: je kunt er niets mee. En dus bepalen de methodemakers van de grote educatieve uitgeverijen en het Cito wat er op onze basisscholen onderwezen wordt. Daar konden de kerndoelen van 1998 al weinig aan doen, en de nieuwe kerndoelen van 2006 (in volle glorie te verkrijgen via de website van ocv) maken het alleen nog maar erger.

inleiding

Onderwijs heeft drie belangrijke functies: het draagt bij aan de persoonlijke ontwikkeling van kinderen, het zorgt voor overdracht van maatschappelijke en culturele verworvenheden en het rust kinderen toe voor participatie in de samenleving. De belangrijkste dingen die kinderen moeten leren om actief deel te nemen aan de samenleving, staan vastgelegd [\[staan vast te liggen?\]](#) in de zogenaamde kerndoelen.

De kerndoelen zijn streefdoelen [\[zie verderop\]](#) die aangeven waarop basisscholen zich moeten richten bij de ontwikkeling van hun leerlingen. Scholen mogen zelf bepalen hoe de kerndoelen binnen bereik komen. Kerndoelen zorgen ervoor dat kinderen zich in hun schoolperiode blijven ontwikkelen [\[die doelen worden dus nooit geheel bereikt?\]](#) en ze garanderen bovendien een breed en gevarieerd onderwijsaanbod. Daarnaast dienen de kerndoelen als referentiekader voor (publieke) verantwoording. Er kan door dit kader beter worden vastgesteld of doelen wel of niet bereikt worden [\[als je geen doelen hebt, kun je ook niet vaststellen of je ze bereikt hebt, dat is duidelijk; maar of 't wel kan met wat hier staat ...?\]](#).

Sinds maart 2006 zijn er nieuwe kerndoelen. Dit was nodig omdat vakken en leergebieden zich voortdurend vernieuwen, en daar moeten de kerndoelen natuurlijk op aansluiten [\[doet verwachten dat er sinds 1998 ontwikkelde kennis in die kerndoelen zit \(niet dus\)\]](#). De overheid geeft scholen meer ruimte bij het eigentijds vormgeven van onderwijs; daarom zijn de huidige kerndoelen met medewerking van het onderwijsveld teruggebracht van 115 naar 58 [\[voor eigentijdse vormgeving heb je kennelijk vooral mínder doelen nodig?\]](#). Bovendien zijn ze precies waar het moet en ruim waar het kan. Dat geeft scholen de mogelijkheid om meer eigen keuzes te maken over de wijze waarop ze aan de kerndoelen voldoen. Naast de kerndoelen po worden ook de kerndoelen vo aangepast en wel zo dat ze naadloos op elkaar aansluiten.

De kerndoelen gaan over de hoofdlijnen. Ze [\[wie? er zal wel 'Zo' moeten staan\]](#) wordt elk leergebied voorafgegaan door een karakteristiek waarin staat waar het leergebied op hoofdlijnen over gaat en wat de essenties daarvan zijn [\[da's mooi, dan hoeven we die kerndoelen zelf niet meer op te schrijven, die gaan over hoofdlijnen en die zijn al vastgelegd in de voorafgaande karakteristiek\]](#). Hoewel de kerndoelen aansluiten bij het merendeel van de hedendaagse methoden, zal uw onderwijs op bepaalde onderdelen moeten worden aangepast [\[hm, er zijn dus kennelijk níeuwe hoofdlijnen? ik heb er écht naar gezocht ...?\]](#). De nieuwe kerndoelen worden

daarom geleidelijk ingevoerd, zodat uw school de tijd heeft om de wijzigingen door te voeren. Met ingang van augustus 2006 gelden de nieuwe kerndoelen in ieder geval voor de kleutergroepen. Per augustus 2009 moeten de nieuwe kerndoelen in zijn geheel binnen de basisscholen zijn ingevo

...

preambule

Basisonderwijs bevordert de brede vorming van kinderen. Het onderwijs richt zich op de emotionele en verstandelijke ontwikkeling [allereerst de emotionele en als er nog tijd over is de verstandelijke?], op de ontwikkeling van de creativiteit [dat je de van nature aanwezige creativiteit kunt frustreren weet ik, daar zijn scholen soms erg goed in geweest, maar creativiteit ontwikkelen ...?] en het verwerven van sociale, culturele en lichamelijke vaardigheden. De kerndoelen zijn hiervan een operationalisering [van wat? van die vaardigheden? van de ontwikkeling van die vaardigheden? van de gerichtheid van het onderwijs op de ontwikkeling van die vaardigheden?]. Het geheel van samenhangende en daarom doorgenummerde kerndoelen [dingen die samenhangen kunnen moeilijk zonder elkaar; als bedoeld wordt wat hier staat zou een school die geen Fries geeft (kerndoelen 17 t/m 22) ernstig tekortschieten] geeft een beeld van het inhoudelijke aanbod van het basisonderwijs [kennelijk is er ook een niet-inhoudelijk aanbod?]. De kerndoelen in deze opsomming zijn ingedeeld in hoofdstukken voor Nederlandse taal, Engelse taal, Friese taal, rekenen en wiskunde, oriëntatie op jezelf en de wereld, kunstzinnige oriëntatie en bewegingsonderwijs. Kerndoelen zijn streefdoelen [doelen zijn dingen waarnaar je streeft, pleonasme dus; of moeten we dit lezen als: streven is genoeg, meer hoeft niet?]. Ze geven aan wat iedere school in elk geval moet nastreven [Ah, dat laatste! Als die scholen zonder Fries er maar wel naar streven Fries te geven, is het allemaal dik in orde]. Daarbij kunnen echter drie kanttekeningen worden geplaatst [lijkt me een erg zuinige schatting].

In de eerste plaats omschrijven de doelen het eind van een leerproces, niet de wijze waarop ze kunnen worden bereikt [eh, ja; geldt dat voor 'doelen' niet altijd?]. De kerndoelen doen geen uitspraken over didactiek. Gezien het karakter van het basisonderwijs dienen leraren een beroep te doen op de natuurlijke nieuwsgierigheid en de behoefte aan ontwikkeling en communicatie van kinderen en deze te stimuleren [alweer: wat van nature aanwezig is, hoef je niet te stimuleren, zorgen dat je het niet frustreert is genoeg]. Door een gestructureerd en interactief onderwijsaanbod [kan onderwijs ook ongestructureerd zijn? en niet-interactief?], vormen van ontdekkend onderwijs [zelf ontdekken dat 'hij wordt' met 'dt' moet; dat zal de natuurlijke behoefte aan ontwikkeling flink stimuleren natuurlijk], interessante thema's ['herfst'; 'vakantie'; ...] en activiteiten, worden kinderen uitgedaagd in hun ontwikkeling. [Kortom: we zeggen niets over didactiek, als je maar wel meegaat in elke laatste mode in onderwijsvernieuingsland!]

In de tweede plaats dienen inhouden en doelen zo veel mogelijk op elkaar te worden afgestemd [gunst], verbinding te hebben met het dagelijks leven [nee maar] en in samenhang te worden aangeboden [uit de schoolgids: 'Wij bieden uw kind inhouden en doelen in samenhang']. In concreet onderwijs zijn doorgaans doelen uit verschillende hoofdstukken [van wat? van de gebruikte methoden?] tegelijk van belang. Taal bijvoorbeeld komt voor bij alle vakken [o wacht, ze bedoelen hoofdstukken van de kerndoelen]. Aandacht voor cultuur is niet beperkt tot het

kunstzinnige domein [klopt: wiskunde is ook cultuur]. Omgaan met informatietechnologie geldt voor alle gebieden [een 'bezigheid die geldt voor een gebied', hoe doet die bezigheid dat?].

In de derde plaats dient er aandacht te worden besteed aan doelen die voor alle leergebieden van belang zijn: goede werkhouding, gebruik van leerstrategieën, reflectie op eigen handelen en leren, uitdrukken van eigen gedachten en gevoelens, respectvol luisteren en kritiseren van anderen, verwerven en verwerken van informatie, ontwikkelen van zelfvertrouwen, respectvol en verantwoordelijk omgaan met elkaar en zorg voor en waardering van de leefomgeving [m.a.w.: de kerndoelen 2006 zijn zeer onvolledig; in die van 1998 stond hierover een apart hoofdstuk; laat ik niet flauw zijn: alles wat daaruit wegviel is vooruitgang].

Nederlands

Taalonderwijs is van belang omdat de rol van taal bij het verwerven van inhouden en vaardigheden in alle leergebieden (en de transfer daartussen) evident is [vervang 'taal' door iets anders dat nodig is om wat dan ook maar te kunnen verwerven — ademhaling, een regelmatige nachtrust — en lees die zin dan nog eens ...]. Het onderwijs in Nederlands als tweede taal heeft dat besef de laatste jaren sterk doen groeien. Taalonderwijs is dus van belang voor het succes dat kinderen in het onderwijs zullen hebben en voor de plaats die ze in de maatschappij zullen innemen. [Een bepaald soort taalonderwijs is van wezenlijk belang voor een bepaalde minderheid dús voor iedereen?]

Daarnaast heeft taal een sociale functie [maar natuurlijk, dát is weer heel iets anders ...]. Kinderen dienen hun taalvaardigheid te ontwikkelen, omdat ze die nu en straks in de maatschappij hard nodig hebben. Dat houdt onder meer in dat het onderwijs waar mogelijk uitgaat van communicatieve situaties [heel goed: weg met de isoleercel, ik roep dat al jaren]: levensechte en boeiende leesteksten [weg met die saaie sprookjesboeken], gesprekken over onderwerpen die kinderen bezig houden en een echte correspondentie met kinderen van andere scholen [in tegenstelling tot een onechte correspondentie met kinderen van andere scholen?].

Taalverwerving en -onderwijs verlopen als het ware in cirkels: het gaat vaak om dezelfde inhouden, maar de complexiteit en de mate van beheersing nemen toe. Anders gezegd: het onderwijs in Nederlandse taal is er op gericht dat kinderen in de beheersing van deze taal in en buiten school steeds competentere taalgebruikers worden ['competente taalgebruikers in de beheersing van de taal'; een ding is duidelijk: deze kerndoelen misten we node toen de schrijvers van dit stuk naar school gingen].

Die competenties zijn te typeren in vier trefwoorden:

- kopiëren: zo letterlijk mogelijk een handeling nadoen (overschrijven van het bord bijvoorbeeld).
- beschrijven: op eigen wijze (in eigen woorden) toepassen van een vaardigheid (verslag uitbrengen, informatie geven of vragen bijvoorbeeld).
- structureren: op eigen manieren ordening aanbrengen.
- beoordelen: reflectie op mogelijkheden, evalueren.

Deze trefwoorden zijn niet zonder meer tot formuleringen in kerndoelen te verwerken, omdat het vaak gaat om een combinatie van competenties. [Hier wordt diep nagedacht over de relaties

tussen bezigheden, vaardigheden, competenties en doelen. We wachten de uitkomst van dat nadenken vol verwachting af.]

De schriftelijke taalvaardigheid neemt een belangrijke plaats in. 'Geletterdheid' veronderstelt meer dan alleen de techniek van lezen en schrijven. Ook inzicht in de maatschappelijke functie ervan [de basisschoolleerling als taalsocioloog] en een positieve attitude maken er deel van uit. Deze ontwikkeling begint eigenlijk al voor de basisschool, bij voorlezen en vertellen in het gezin [ja, dat lukt niet zonder schriftelijke taalvaardigheid van die kindertjes], en wordt verder ontwikkeld in alle groepen [lijkt me heel goed; ontwikkelingen kun je niet genoeg ontwikkelen]. Ook al is de ontwikkeling van de schriftelijke taalvaardigheid van belang, de ontwikkeling van de mondelinge taalvaardigheid verdient blijvende aandacht [maar natuurlijk, we mochten eens denken dat onderwijs in X onderwijs in Y overbodig zou maken]. Uitbreiding van de woordenschat, aandacht voor taal en denken, toepassen van luisterstrategieën, voorlezen en vertellen: het zijn activiteiten die de mondelinge taalvaardigheid verder ontwikkelen, maar daarnaast voorwaardelijk zijn voor het schriftelijke domein [hoe heb ik ooit kunnen leren lezen zonder eerst luisterstrategieën toe te passen!?!].

Beschouwing van taal en taalgebruik geeft kinderen 'gereedschappen' om over taal te praten en na te denken. Traditioneel ging het hierbij om grammatica, soms ook om de beschouwing van interessante taalverschijnselen ['interessant' i.t.t. grammatica?]. Tegenwoordig denkt men [wie 'men'? ik ken niemand die zo denkt, en dat hou ik graag zo] hierbij vooral aan inzicht in eigen en andermans taalgebruikstrategieën, zodat een kind leert deze steeds bewuster en doelgerichter in te zetten. Naast aandacht voor taal als systeem, is er ook reflectie op taalgebruik. Taalbeschouwing dient geen op zichzelf staand onderdeel te vormen, maar geïntegreerd te worden met (onderdelen uit) de overige domeinen.

Onderwijs in Nederlands als tweede taal heeft vaak een wat ander karakter dan Nederlands als eerste taal: de beginsituatie van de leerlingen is anders, de didactiek verschilt, het aanbod is soms anders gefaseerd, er ligt meer nadruk op woordenschatuitbreiding. Voor alle leerlingen gelden echter dezelfde doelen en hetzelfde aanbod. Veel van oorsprong autochtone kinderen die in achterstandssituaties opgroeien, zijn ook gebaat bij didactische inzichten die door ervaring met onderwijs aan allochtone kinderen scherper zijn geworden. Eén van die inzichten is, dat taal in alle vakken een cruciale rol speelt bij het verwerven van kennis en vaardigheden in de 'andere vakken' [taal speelt bij elk vak een rol bij het verwerven van kennis in andere vakken? wie het nog volgen kan, meldde zich].

KERNDOELEN NEDERLANDS > Mondeling onderwijs

1 De leerlingen leren informatie te verwerven uit gesproken taal [goh ...]. Ze leren tevens die informatie, mondeling of schriftelijk [in 'mondeling onderwijs?'], gestructureerd [enig idee wat het alternatief voor 'gestructureerd' zou zijn?] weer te geven.

2 De leerlingen leren zich naar vorm en inhoud uit te drukken [kennelijk weten ze al hoe ze zich naar andere dingen dan vorm en inhoud moeten uitdrukken? ('naar elkaar toe' waarschijnlijk ...?)] bij het geven en vragen van informatie, het uitbrengen van verslag, het geven van uitleg, het instrueren en bij het discussiëren [je moet er toch niet aan denken dat ze dat wel leren bij het geven en vragen van informatie maar niet bij het discussiëren ...].

3 De leerlingen leren informatie te beoordelen in discussies en in een gesprek dat informatief of opiniërend van karakter is en leren met argumenten te reageren [dus in een informatief of opiniërend gesprek dient elke reactie argumenten te geven?].

KERNDOELEN NEDERLANDS > *Schriftelijk onderwijs*

4 De leerlingen leren informatie te achterhalen in informatieve en instructieve teksten [zijn dat aparte categorieën? heb je ook niet-informatieve instructieve teksten], waaronder schema's, tabellen en digitale bronnen [ja, die digitale bronnen, da's natuurlijk een hele categorie op zich; daar vind je geen schema's en tabellen].

5 De leerlingen leren naar inhoud en vorm teksten te schrijven met verschillende functies, zoals: informeren, instrueren, overtuigen of plezier verschaffen ['opstellen en verhaaltjes', hadden we vroeger gezegd; is wat hier staat in enig opzicht informatiever? instructiever? overtuigender? om over plezier-verschaffender maar te zwijgen?].

6 De leerlingen leren informatie en meningen te ordenen bij het lezen van school- en studieteksten [daar ben ik érg voor: als ze er toch in zouden slagen alle meningen in school- en studieteksten te onderscheiden van de informatie die er soms ook nog in staat, is er een hoop gewonnen — studietijd, bijvoorbeeld] en andere instructieve teksten, en bij systematisch geordende bronnen, waaronder digitale bronnen [o, heer, die volstrekt van al het andere verschillende digitale bronnen weer ...] .

7 De leerlingen leren informatie en meningen te vergelijken en te beoordelen in verschillende teksten [(Op zo'n zin kan ik uren staren: wat moeten leerlingen met wat vergelijken? informatie met meningen? Of ook verschillende brokken informatie (en verschillende meningen) onderling? En lees ik het nu goed als ik denk dat die verschillende meningen dan wél in verschillende teksten moeten staan (en die stukjes informatie natuurlijk idem dito) — onder het motto 'als we gaan kijken naar de consistentie en coherentie van één tekst (zoals dit kerndoelenverhaal) wordt het een zootje'? Of moeten leerlingen al dat vergelijken niet alleen kunnen in één tekst — wat kennelijk voor de hand ligt? (maar welke dan?) — maar ook nog in allerlei andere teksten — wat om die reden dus wel expliciet vermeld moet worden?].

8 De leerlingen leren informatie en meningen te ordenen bij het schrijven van een brief, een verslag, een formulier of een werkstuk. Zij besteden daarbij aandacht aan zinsbouw, correcte spelling, een leesbaar handschrift, bladspiegel, eventueel beeldende elementen en kleur [want dat zijn allemaal voor het ordenen van informatie en meningen essentiële aspecten, nietwaar? als je niet op de kleur let dan wordt het een ordeloos zootje; één verbetering zie ik toch: van de vorige versie van de kerndoelen hadden leerlingen hier op de leesbaarheid van hun spelling moeten letten en dát hoeft kennelijk niet meer].

9 De leerlingen krijgen plezier in het lezen en schrijven van voor hen bestemde verhalen, gedichten en informatieve teksten. [Daar ben ik helemaal voor, alleen, kennelijk dient dat te worden bewerkstelligd door iets aan leerlingen te veranderen; dat je ook voor zulk plezier kunt zorgen door die teksten leesbaarder en leuker te maken, kwam bij de dames en heren kerndoelstellers kennelijk niet op? Trouwens, hoeveel voor kinderen bedoelde verhalen, gedichten en informatieve teksten worden door kinderen geschreven?]

KERNDOELEN NEDERLANDS > Taalbeschouwing, waaronder strategieën

10 De leerlingen leren bij de doelen onder ‘mondeling taalonderwijs’ en ‘schriftelijk taalonderwijs’ strategieën te herkennen, te verwoorden, te gebruiken en te beoordelen. [Pas dat nou eens toe op doel 9: leerlingen kunnen strategieën herkennen, verwoorden, gebruiken en beoordelen voor het plezier krijgen in het lezen en schrijven van ...!? Of op doel 8: noem en beoordeel eens drie strategieën voor het ordenen van informatie en meningen bij het schrijven van een brief ...]

11 De leerlingen leren een aantal taalkundige principes en regels. Zij kunnen in een zin het onderwerp, het werkwoordelijk gezegde en delen van dat gezegde onderscheiden. De leerlingen kennen

- regels voor het spellen van werkwoorden;
- regels voor het spellen van andere woorden dan werkwoorden;
- regels voor het gebruik van leestekens.

12 De leerlingen verwerven een adequate woordenschat en strategieën voor het begrijpen van voor hen onbekende woorden. Onder ‘woordenschat’ vallen ook begrippen die het leerlingen mogelijk maken over taal te denken en te spreken.

weggelaten: Engels, Fries

rekenen en wiskunde

In de loop van het primair onderwijs verwerven kinderen zich — in de context van voor hen betekenisvolle situaties — geleidelijk vertrouwdheid met getallen, maten, vormen, structuren en de daarbij passende relaties en bewerkingen. Ze leren ‘wiskundetaal’ gebruiken [‘acht, één eraf, is zeven’] en worden ‘wiskundig geletterd’ en gecijferd. De wiskundetaal betreft [wat betekent dat? ‘gaat over’? dan gaat wiskundetaal óver b.v. meetkundige zegswijzen (zie hieronder); het is dus een metataal? ‘omvat’? dan omvat wiskundetaal dus tabellen en grafieken (zie hieronder)? of betekent ‘betreft’ gewoon niets?] onder andere rekenwiskundige [ik lees dat woord hier voor het eerst!?] en meetkundige zegswijzen, formele en informele notaties, schematische voorstellingen, tabellen en grafieken en opdrachten voor de rekenmachine [álles is taal, nou ja, behalve dan misschien die rekenmachine zelf ...]. ‘Wiskundig geletterd’ en gecijferd betreft onder andere samenhangend inzicht in getallen [kan inzicht ook onsamenhangend zijn?], maatzinzicht en ruimtelijk inzicht, een repertoire van parate kennis, belangrijke referentiegetallen en -maten, karakteristieke voorbeelden en toepassingen en routine in rekenen, meten en meetkunde [kortom ‘wiskundige geletterdheid’ is een ander woord voor alles wat je moet weten, kunnen en begrijpen om wiskunde te kunnen bedrijven?]. Meetkunde betreft ruimtelijke oriëntatie [ah, meetkunde is dus stereometrie? vroeger maakten we daar onderscheid tussen ...], het beschrijven van verschijnselen in de werkelijkheid [de Amerikaanse presidentsverkiezingen, een auto-ongeluk, de aankomst van de eerste roze grutto op Tiengemetten?] en het redeneren op basis van ruimtelijk voorstellingsvermogen in twee en drie dimensies [een rúimtelijke voorstelling in twéé dimensies?]. [Ik geef toe: het valt ook niet mee om kort en precies onder woorden te brengen wat je kunt en weet als je kunt rekenen en kwantitatief hebt leren denken; zou je daar deskundigen voor kunnen uitnodigen ...?]

De onderwerpen waaraan kinderen hun 'wiskundige geletterdheid' ontwikkelen, zijn van verschillende herkomst: het leven van alledag, andere vormingsgebieden [waar we het leven van alledag klaarblijkelijk niet veel tegenkomen?] en de wiskunde zelf. Bij de selectie en aanbidding van de onderwerpen wordt rekening gehouden met wat kinderen al weten en kunnen [dat is een heel goed idee; moeten ze vaker doen op school: gewoon eens iets onderwijzen dat je niet al weet ...], met hun verdere vorming, hun belangstelling en de actualiteit, zodat kinderen zich uitgedaagd voelen tot wiskundige activiteit en zodat ze op eigen niveau, met plezier en voldoening, zelfstandig en in de groep uit eigen vermogen wiskunde doen: wiskundige vragen stellen en problemen formuleren en oplossen.

In de rekenwiskundeles leren kinderen een probleem wiskundig op te lossen en een oplossing in wiskundetaal aan anderen uit te leggen. Ze leren met respect voor ieders denkwijze wiskundige kritiek te geven en te krijgen [natuurlijk heb je het volste recht te vinden dat drie plus drie vijf is, en ik heb ook alle respect voor die visie, maar ...?]. Het uitleggen, formuleren en noteren en het elkaar kritiseren leren kinderen als specifiek wiskundige werkwijze [wederzijdse kritiek als 'wiskundige' werkwijze?] te gebruiken om alleen en samen met anderen het denken te ordenen, te onderbouwen en fouten te voorkomen.

KERNDOELEN REKENEN/WISKUNDE > Wiskundig inzicht en handelen

23 De leerlingen leren wiskundetaal gebruiken.

24 De leerlingen leren praktische en formele rekenwiskundige problemen op te lossen en redeneringen helder weer te geven.

25 De leerlingen leren aanpakken [da's mooi: geen flauwekul, flink aanpakken ...] bij het oplossen van rekenwiskundeproblemen te onderbouwen [eh, ... wacht even, wat wordt hier onderbouwd? O, maar natuurlijk, er worden 'aanpakken' onderbouwd – dat was dus geen werkwoord zoals wij verheugd even dachten, maar een meervoudsvorm van een zelfstandig naamwoord dat volgens mij en Van Dale geen meervoud heeft. Hier wordt dan misschien geen Nederlands geschreven, maar mooi wel geschiedenis!] en leren oplossingen te beoordelen.

KERNDOELEN REKENEN/WISKUNDE > Getallen en bewerkingen

26 De leerlingen leren structuur en samenhang van aantallen, gehele getallen, kommagetallen, breuken, procenten en verhoudingen op hoofdlijnen te doorzien en er in praktische situaties mee te rekenen [ermee te rekenen' ... met die structuur en samenhang? Nee, natuurlijk bedoelen ze dat niet, maar 't staat er intussen wel].

27 De leerlingen leren de basisbewerkingen met gehele getallen in elk geval tot 100 snel uit het hoofd uitvoeren, waarbij optellen en aftrekken tot [bedoeld is waarschijnlijk: met getallen beneden de ...] 20 en de tafels van buiten gekend zijn [een belgicisme, wat gezellig].

28 De leerlingen leren schattend tellen en rekenen.

29 De leerlingen leren handig optellen, aftrekken, vermenigvuldigen en delen.

30 De leerlingen leren schriftelijk optellen, aftrekken, vermenigvuldigen en delen volgens meer of minder verkorte standaardprocedures [ik had leerlingen die dat uit het hoofd konden, dat mag dus niet meer?].

31 De leerlingen leren de rekenmachine met inzicht te gebruiken.

KERNDOELEN REKENEN/WISKUNDE > Meten en meetkunde

32 De leerlingen leren eenvoudige meetkundige problemen op te lossen.

33 De leerlingen leren meten en leren te rekenen met eenheden en maten, zoals bij tijd, geld, lengte, omtrek [da's geen lengte?], oppervlakte, inhoud, gewicht, snelheid en temperatuur.

oriëntatie op jezelf en de wereld

In dit leergebied oriënteren leerlingen zich op zichzelf, op hoe mensen met elkaar omgaan, hoe ze problemen oplossen en hoe ze zin en betekenis geven aan hun bestaan. Leerlingen oriënteren zich op de natuurlijke omgeving en op verschijnselen die zich daarin voordoen. Leerlingen oriënteren zich ook op de wereld [waar de natuurlijke omgeving kennelijk niet bij hoort?], dichtbij, veraf, toen en nu en maken daarbij gebruik van cultureel erfgoed [???]. Kinderen zijn nieuwsgierig. Ze zijn voortdurend op zoek om zichzelf en de wereld te leren kennen en te verkennen [kinderen die op zoek zijn om zichzelf te leren kennen?]. Die ontwikkelingsbehoefte is een aangrijpingspunt voor dit leergebied. Tegelijk stelt de samenleving waarin kinderen opgroeien haar eisen. Kinderen vervullen nu en straks taken en rollen, waarop ze via onderwijs worden voorbereid. Het gaat om rollen als consument, als verkeersdeelnemer en als burger in een democratische rechtstaat. Kennis over en inzicht in belangrijke waarden en normen en weten hoe daarnaar te handelen, zijn voorwaarden voor samenleven. Respect en tolerantie zijn er verschijningsvormen van [van wat? van samenleven? van voorwaarden voor samenleven? van waarden en normen? Waarom zeggen ze niet gewoon: wij willen dat kinderen respectvol en tolerant met (alle) anderen leren omgaan?].

Bij het leren kennen van de wijze waarop mensen hun omgeving inrichten, spelen economische, politieke, culturele, technische en sociale aspecten een belangrijke rol [bedoeld is: bij de wijze waarop mensen ...enz. spelen die factoren een rol? of moeten we hier echt stilstaan bij bijvoorbeeld de politieke en technische aspecten van kennisverwerving door kinderen?]. Het gaat daarbij om datgene wat van belang is voor betekenisverlening aan het bestaan, om duurzame ontwikkeling, om (voedsel)veiligheid en gezondheid en om technische verworvenheden. Bij het oriënteren op de natuur gaat het om jezelf, om dieren en planten en natuurverschijnselen [ja, dat zijn wij, en die dieren en planten, natuurlijk niet?]. Bij de oriëntatie op de wereld gaat het om de vorming van een wereldbeeld in ruimte en tijd. Leerlingen ontwikkelen een geografisch wereldbeeld aan de hand van gebieden [en dus niet aan de hand van ...???] en met behulp van kaartvaardigheden. Ze ontwikkelen een historisch wereldbeeld. Dat betekent dat ze kennis hebben van historische verschijnselen in delen van de wereld en van chronologie. Leerlingen leren hun wereldbeeld (over henzelf en de wereld) aan de hand van actuele onderwerpen voortdurend 'bij de tijd' te brengen.

Waar mogelijk worden onderwijsinhouden over mensen, de natuur en de wereld in samenhang aangeboden. Dit komt het 'begrijpen' door leerlingen ten goede en draagt voorts bij aan

vermindering van de overladenheid van het onderwijsprogramma [door die te verplaatsen naar voortaan overladen individuele lessen?]. Ook inhouden uit andere leergebieden worden betrokken op de 'oriëntatie op jezelf en de wereld'. Te denken valt aan het lezen en maken van teksten (begrijpend lezen), het meten en het verwerken van informatie in onder andere tabellen, tijdlijn en grafieken [en digitale bronnen, mag ik hopen!] (rekenen/wiskunde) en het gebruik van beelden en beeldend materiaal (kunstzinnige oriëntatie). Onderwijs is er immers vooral op gericht om leerlingen zicht te geven op betekenis en samenhang.

KERNDOELEN ORIËNTATIE OP JEZELF EN DE WERELD > Mens en samenleving

34 De leerlingen leren zorg te dragen voor de lichamelijke en psychische gezondheid van henzelf en anderen.

35 De leerlingen leren zich redzaam te gedragen in sociaal opzicht, als verkeersdeelnemer en als consument.

36 De leerlingen leren hoofdzaken van de Nederlandse en Europese staatsinrichting [Europese staatsinrichting?] en de rol van de burger.

37 De leerlingen leren zich te gedragen vanuit respect voor algemeen aanvaarde waarden en normen.

38 De leerlingen leren hoofdzaken over geestelijke stromingen die in de Nederlandse multiculturele samenleving een belangrijke rol spelen, en ze leren respectvol om te gaan met verschillen in opvattingen van mensen.

39 De leerlingen leren met zorg om te gaan met het milieu.

KERNDOELEN ORIËNTATIE OP JEZELF EN DE WERELD > Natuur en techniek

40 De leerlingen leren [enkele? 10? 100? 1000?] in de eigen omgeving veel voorkomende planten en dieren onderscheiden en benoemen en leren hoe ze functioneren in hun leefomgeving.

41 De leerlingen leren over de bouw van planten, dieren en mensen en over de vorm en functie van hun onderdelen.

42 De leerlingen leren onderzoek doen [de basisschool als onderzoeksinstituut?] aan materialen en natuurkundige verschijnselen, zoals licht, geluid, elektriciteit, kracht [kracht als natuurkundig verschijnsel ... maar natuurlijk], magnetisme en temperatuur.

43 De leerlingen leren hoe je weer en klimaat kunt beschrijven met behulp van temperatuur, neerslag en wind [beschrijven kun je misschien toch beter met behulp van taal, en vergeet daarbij de rekenwiskundetaal niet; weer en klimaat kun je beschrijven in termen van temperatuur, neerslag en wind, ... en luchtdruk en inval van zonlicht, en ...].

44 De leerlingen leren bij producten uit hun eigen omgeving relaties te leggen tussen de werking, de vorm en het materiaalgebruik.

45 De leerlingen leren oplossingen voor technische problemen te ontwerpen, deze uit te voeren en te evalueren [de basisschool als natlab].

46 De leerlingen leren dat de positie van de aarde ten opzichte van de zon, seizoenen en dag en nacht veroorzaakt [met 'positie' zullen ze bedoelen: de stand van de aardas; hoewel, vrij veel mensen denken echt dat de aarde 's zomers dichterbij de zon staat dan 's winters ... 't zou me zomaar niet verbazen als dát hier bedoeld wordt].

KERNDOELEN ORIËNTATIE OP JEZELF EN DE WERELD > Ruimte

47 De leerlingen leren de ruimtelijke inrichting van de eigen omgeving te vergelijken met die in omgevingen elders, in binnen- en buitenland, vanuit de perspectieven landschap, wonen, werken, bestuur, verkeer, recreatie, welvaart, cultuur en levensbeschouwing [de ruimtelijke inrichting als levensbeschouwelijk fenomeen, daar vallen heel wat 'plezier' verschaffende informatieve teksten over te schrijven!]. In ieder geval wordt daarbij aandacht besteed aan twee lidstaten van de Europese Unie en twee landen die in 2004 lid werden [waarschijnlijk moeten we 'twee ... en twee' hier lezen als 'samen vier', maar 't staat er niet], de Verenigde Staten en een land in Azië, Afrika en Zuid-Amerika.

48 Kinderen leren over de maatregelen die in Nederland genomen worden/werden om bewoning van door water bedreigde gebieden mogelijk te maken.

49 De leerlingen leren over de mondiale ruimtelijke spreiding van bevolkingsconcentraties en godsdiensten, van klimaten, energiebronnen en van natuurlandschappen zoals vulkanen, woestijnen, tropische regenwouden, hooggebergten en rivieren [vulkanen en rivieren als voorbeeld van landschappen? vallen daar ook vulkanen onder waar mensen op wonen en waarvan de hellingen als landbouwgebieden in gebruik zijn? of kwamen die vulkanen, en die rivieren, hier terecht onder het motto 'wacht, die moeten we ook nog ergens kwijt?].

50 De leerlingen leren omgaan met kaart en atlas [pas op, niet scheuren! niet laten vallen!], beheersen de basistopografie [ah, gelukkig, eindelijk iets dat ze niet hoeven te leren: de basistopografie beheersen ze al (flauw, zeker, maar 't stáát er wel)] van Nederland, Europa en de rest van de wereld en ontwikkelen een eigentijds geografisch wereldbeeld.

KERNDOELEN ORIËNTATIE OP JEZELF EN DE WERELD > Tijd

51 De leerlingen leren gebruik te maken van eenvoudige historische bronnen [hun lesboekje geschiedenis dus] en ze leren aanduidingen van tijd en tijdsindeling te hanteren [???].

52 De leerlingen leren over kenmerkende aspecten van de volgende tijdvakken: jagers en boeren; Grieken en Romeinen; monniken en ridders; steden en staten; ontdekkers en hervormers; regenten en vorsten; pruiken en revoluties; burgers en stoommachines; wereldoorlogen en holocaust; televisie en computer.

53 De leerlingen leren over de belangrijke historische personen en gebeurtenissen uit de Nederlandse geschiedenis en kunnen die voorbeeldmatig [???] verbinden met de wereldgeschiedenis.

[Het feit dat bij sommige zinnen geen opmerkingen staan, betekent niet dat ze er niet te maken waren; passages waarvan alleen met een lang essay valt uit te leggen hoe onzinnig ze zijn, bijvoorbeeld, heb ik ongemoeid gelaten. Een oude hoogleraar van mij verzuchtte ooit bij het uitkomen van een nieuw boek over spinnen — zijn specialiteit: 'Het kost jàren om dit recht te

zetten ...'. Ik vrees dat ik voor deze kerndoelen meer tijd nodig zou hebben. 't Is m'n specialiteit niet.]

weggelaten: Kunstzinnige oriëntatie, bewegingsonderwijs

©(commentaar) B.V.